

УДК 021. 64 - 027.543 : 027. 53 (477.81)

Шендрик Ольга Олегівна,
аспірантка кафедри інформаційних технологій,
Київського національного університету культури і мистецтв
lapska93@gmail.com
ORCID 0000-0002-3838-4439

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМ. І.ФРАНКА

Мета роботи. Виявити особливості міжнародного співробітництва Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка. **Методологічною основою** дослідження є загальнонаукові методи такі як: історичний (формування історіографії, ознайомлення з матеріалами науковців, що досліджують суміжні теми), аналіз та синтез (допомогли у досягненні мети дослідження та у пошуку особливостей розвитку міжнародного співробітництва публічних бібліотек України), індукція та узагальнення (дозволило сформуванню висновки), спеціальні методи: моніторинг (для формування вибірки матеріалів). **Наукова новизна** полягає у тому, що здійснена спроба визначити особливості міжнародного співробітництва Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка, що сприяє налагодження культурних зв'язків України зі світовим співтовариством. **Висновки.** У результаті проведеного дослідження виявлено, що завдяки міжнародному співробітництву публічні бібліотеки покращують свій фінансовий стан, посилюють роль у місцевому суспільстві, підвищують якість послуг, набувають свого іміджу та відкривають нові перспективи для подальшого розвитку.

Ключові слова: міжнародне співробітництво, публічна бібліотека, міжнародний проект, грант, інформаційне середовище

Шендрик Ольга Олеговна,
аспірант кафедри информационных технологий,
Киевского национального университета культуры и искусств

ОСОБЕННОСТИ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА ИВАНО-ФРАНКОВСКОЙ ОБЛАСТНОЙ УНИВЕРСАЛЬНОЙ НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ ИМ. И.ФРАНКА

Цель работы. Выявить особенности международного сотрудничества Ивано-Франковской областной универсальной научной библиотеки им. И. Франка. **Методологической основой** исследования являются общенаучные методы такие как: исторический (формирование историографии, ознакомление с материалами ученых, исследующих смежные темы), анализ и синтез (помогли в достижении цели исследования и в поиске особенностей развития международного сотрудничества публичных библиотек Украины), индукция и обобщения (позволило сформировать выводы), специальные методы: мониторинг (для формирования выборки материалов). **Научная новизна** заключается в том, что предпринята попытка определить особенности международного сотрудничества Ивано-Франковской областной универсальной научной библиотеки им. И. Франка, что способствует налаживанию культурных связей Украины с мировым сообществом. **Выводы.** В результате проведенного исследования выявлено, что благодаря международному сотрудничеству публичные библиотеки улучшают свое финансовое состояние, усиливают роль в местном обществе, повышают качество услуг, приобретают своего имиджа и открывают новые перспективы для дальнейшего развития.

Ключевые слова: международное сотрудничество, публичная библиотека, международный проект, грант, информационная среда.

Shendryk Olga,

Post-graduate student, Department of Information Technologies,
Kyiv National University of Culture and Arts

FEATURES OF INTERNATIONAL COOPERATION IN THE IVANO-FRANKIVSK REGIONAL UNIVERSAL LIBRARY NAMED AFTER I. FRANKO

The purpose of the article. Identify the peculiarities of international cooperation of Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library. I. Franko. **Methodology.** Methodological basis of the research is general scientific methods such as: historical (formation of historiography, acquaintance with materials of scientists, researching related subjects), analysis and synthesis (helped to achieve the research goal and search for peculiarities of development of international cooperation of public libraries of Ukraine), induction and generalization (allowed to form conclusions), particular methods: monitoring (for the formation of a sample of materials). **The scientific novelty** is that an attempt has been made to determine the peculiarities of international cooperation of Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library. I. Franko, which promotes the establishment of cultural ties between Ukraine and the world community. **Conclusions.** As a result of the study, it was revealed that thanks to international cooperation, public libraries improve their financial status, strengthen their role in local society, improve the quality of services, acquire their image and open up new perspectives for further development.

Key words: international cooperation, public library, international project, grant, information environment.

Актуальність теми дослідження. В умовах розбудови інформаційного суспільства, відповідно до викликів сьогодення, актуальним є розвиток та зміцнення тісної взаємодії бібліотек. На сучасному етапі розвитку Української держави все більшої значимості набуває необхідність інтеграції у світове співтовариство та набуття міжнародного досвіду у бібліотечно-інформаційній сфері, оскільки останнє є важливим показником гуманітарного розвитку нашої країни.

На сучасному етапі глобальна інформаційно-комунікаційна система кардинально змінила умови для культурного обміну і взаємодії, освіти, бізнесу, міжособистісного спілкування, все більш успішно стираючи тимчасові, просторові, мовні та інші бар'єри, формуючи єдиний інформаційний простір. Розвиток процесу інформатизації робить міжнародну співпрацю публічних бібліотек не тільки можливою, але і необхідною.

Співпраця із зарубіжними партнерами є невід'ємною складовою розвитку бібліотечної справи кожної країни. Публічна бібліотека як складова системи соціальних комунікацій відіграє важливу роль у становленні та розвитку інформаційної взаємодії на загальнодержавному та міжнародному рівнях.

Жодна публічна бібліотека не в змозі задовольнити інформаційні запити суспільства і користувачів без звернення до інформаційних ресурсів зарубіжних бібліотечно-інформаційних центрів.

Аналіз досліджень та публікацій. Аналізуючи наукові публікації серед вітчизняних науковців, які в тому чи іншому аспекті висвітлюють особливості міжнародного співробітництва у бібліотечно-інформаційній справі, варто відокремити праці Л. Прокопенко [6], Т. Вилегжаниної [1], В. Пашкової [5], О. Воскобойнікової-Гузевої та ін. [2].

Значний внесок у розвиток міжнародного співробітництва бібліотек та вдосконалення послуг публічних бібліотек здійснюють міжнародні організації. Важливість створення та функціонування міжнародних організацій висвітлює у своєму науковому дослідженні Л. Прокопенко. Підкреслила, що на сучасному етапі розвитку України все більшої ваги набуває необхідність її інтеграції в світове співтовариство та отримання міжнародного досвіду, зокрема, у бібліотечно-інформаційній сфері. Питання міжнародної співпраці національної бібліографії досліджує через діяльність бібліографічної секції міжнародної організації ІФЛА. Міжнародне співробітництво у галузі наці-

ональної бібліографії вона розглядає як беззаперечно обов'язкову умову для отримання поглиблених знань про зарубіжну національну бібліографію для прийняття професійних рішень у вітчизняній теорії і практиці з урахуванням міжнародних вимог. Виявила, що позитивна реальність існування незалежної України не можлива без повноцінного міжнародного співробітництва та потребує вироблення стратегії і тактики міжнародного співробітництва у галузі бібліографії. Автор визначила, що одним із пріоритетних напрямів бібліографічної діяльності є активна участь українських бібліографів в роботі ІФЛА, що надає широкі можливості для систематичного вивчення зарубіжного досвіду і його практичного застосування у бібліографічній практиці в Україні [6; 7].

Проте, як засвідчив аналіз літератури, цілісного, комплексного дослідження проблеми міжнародного співробітництва публічних бібліотек України немає.

Мета статті – виявити особливості міжнародного співробітництва Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка.

Виклад основного матеріалу. У декларації міжнародної спільноти «Маніфест ІФЛА/ЮНЕСКО про публічні бібліотеки», який був прийнятий у 1994 році сформульовано мету, завдання і керівні принципи організації діяльності публічних книгозбірень у постійно змінюваному інформаційному світі. Маніфест має рекомендаційний характер, проте він є найважливішим документом, який необхідний для розуміння ролі бібліотеки в сучасному суспільстві, формування та реалізації бібліотечної політики органами влади різних рівнів та підготовки регіональних і національних документів – стандартів, керівництв, рекомендацій, програм, концепцій.

В Маніфесті серед основних завдань публічної бібліотеки щодо міжнародного співробітництва варто відзначити «сприяння розвитку діалогу між культурами різних народів та збереження їх самобутності». Вказано, що діяльність публічних бібліотек має бути спрямована на забезпечення співробітництва з партнерами, наприклад з певними групами користувачів та іншими спеціалістами, як на

місцевому, регіональному, національному, так і міжнародному рівнях [4].

В Україні важливим документом, який спрямований на модернізацію діяльності бібліотек, в тому числі й публічних, є Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 р. «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» затверджена Кабінетом Міністрів України 23 березня 2016 р.

У Стратегії визначено, що пріоритети діяльності бібліотек в умовах якісних змін спрямовані на дотримання європейських цінностей, інтеграцію у європейське співтовариство. У стратегічних напрямках розвитку бібліотечної справи, а саме розвиток ефективних комунікацій, передбачається створення системи ефективною внутрішньої та зовнішньої комунікації для розвитку партнерств, просування спільних цінностей та досягнення стратегічних результатів. Зазначено, що необхідно удосконалити внутрішню професійну комунікацію, розвивати міжнародні професійні зв'язки, що сприятиме активному включенню суб'єктів бібліотечної галузі України у міжнародне професійне середовище [8].

Для збереження своїх статутних функцій бібліотеки повинні суттєво вдосконалювати традиційні форми і методи діяльності. На сьогодні їм вже замало обмежуватися лише власними інформаційними ресурсами, треба використовувати інші можливості, наприклад, такі як міжнародне співробітництво, що успішно здійснюється Івано-Франківською обласною універсальною науковою бібліотекою ім. Івана Франка. Це один з найбільших культурних, інформаційних центрів краю, науково-інформаційна установа, регіональне сховище творів друку, обласний депозитарій краєзнавчих видань, що доступна для всіх верств населення.

Прагнучи до розбудови міжкультурної комунікації з професійними громадськими організаціями та бібліотеками інших країн Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Івана Франка активно розвиває програми партнерства та співпраці. Це, зокрема, грантові проекти «Вікно в Америку» за підтримки Посольства США в Україні, «Мова. Культура. Німеччина» спільно з українсько-німецьким культурним центром

Goethe-Institut в Україні, проекти міжнародної програми «Бібліоміст» за сприяння фонду Білла і Мелінди Гейтс, спільні проекти з Опольською воєводською бібліотекою ім. Е. Смолки (Республіка Польща), налагоджена співпраця з владними структурами, окремими громадськими організаціями, в тому числі й міжнародними, Почесним Консулом Угорщини в м. Івано-Франківськ, діє Центр європейської інформації та ін.

Результатом успішного співробітництва між дипломатичною місією Сполучених Штатів Америки та українськими бібліотеками є реалізація проекту Ресурсно-інформаційний центр «Вікно в Америку». У рамках проекту в ОУНБ ім. Івана Франка для всіх бажаючих пропонуються англomовні книги, електронні читанки, аудіо книги, бази даних на компакт-дисках, колекція документальних, художніх та анімаційних фільмів. Проект дає змогу студентам та вчителям, школярам та науковцям, випускникам американських програм обмінів, а також всім бажаючим вивчати англійську мову. Користувачі можуть отримати точну та найсвіжішу інформацію про політичне, економічне, культурне, освітнє та суспільне життя Америки. Постійно відбуваються зустрічі з працівниками Посольства США, з волонтерами Корпусу Миру в Україні, проводяться методичні семінари, просвітницькі та інформаційні заходи, години спілкування, фотовиставки тощо [3].

В рамках проекту діє 6 клубів, де відвідувачі мають можливість спілкуватися з носіями мови та дивитися фільми англійською мовою. Це – Клуб розмовної англійської мови, клуб упередження ЗМІ та політики, Історичний клуб, Філософський клуб. Зокрема, в березні 2017 року розпочав свою діяльність новий соціальний проект «Доступна англійська», призначений для людей з обмеженими можливостями. Веде клуб Марта Пазяк, волонтер, соціальний реабілітолог та фахівець з англійської мови.

Відповідно до співпраці Івано-Франківської ОУНБ ім. І.Франка з Івано-Франківським обласним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій Людмила Жирик, керівник

центру «Вікно в Америку», проводить лекції з питань самостійного вивчення англійської мови «Англійська для спеціальних цілей».

Відбуваються заходи в новому форматі: Івано-Франківська меморіальна міжкультурна лабораторія посла Стівенса, скайп-конференція з американським та українським астронавтами, яка проходила в America House в Києві, конференції медійної грамотності Media Literacy, організована американцем, випускником програми Фулбрайта, круглий стіл на тему «Роль та пріоритети прав людини в Україні, зокрема в місті Івано-Франківську». Відвідувачі Центру брали участь в online-заході «Боротьба з фейковими новинами» з America House. В засіданнях клубу розмовної англійської мови беруть участь діти з інтернату та діти-сироти [3].

В рамках спільного проекту з бібліотекою Goethe-Institut в Україні «Бібліотеки-партнери: Мова. Культура. Німеччина» діє Клуб розмовної німецької мови. Бібліотека взяла участь в конкурсі від бібліотеки Goethe-Institut в Україні за книгою німецького автора Томаса Бруссіга «Сонячна алея».

В бібліотеці організований німецькою організацією Gesellschaft fur Internationale Zusammenarbeit GmbH та українською громадською організацією «Поруч» тренінг в рамках діяльності соціального проекту «Школа волонтерів», який спрямований на популяризацію ідей волонтерства, підвищення рівня обізнаності про історичний досвід волонтерської діяльності у світі, зокрема в Німеччині, заохочення громадян, у тому числі з числа внутрішньо переміщених осіб до активної участі в суспільному житті своєї громади, об'єднання і громади задля досягнення спільних цілей та створення позитивного іміджу України.

В рамках проекту проводяться Методичні майстерні для вчителів німецької мови, в яких беруть участь вчителі шкіл міста та області.

Продовжує свою діяльність Центр європейської інформації, який створений для того, щоб сформувати в Україні суспільство, яке базується на європейських цінностях. До Днів Європи – 2017 ЦЄІ підготував низку заходів, а саме: організована книжково-ілюстративна виставка «До Європи – через книгу», спрямована на покращення рівня поінформованості

мешканців області про Європу, Європейський Союз, функціонувала виставка карикатур «Є краща сторона Європи» – роботи відомих українських художників: Марини Туровської, Костянтина Казанчевого, Ігора Бежука та Олексія Кутовського, які мовою плаката порівнюють дві реальності – українську та європейську. Був організований перегляд документальних фільмів «Європа поруч», «Європа туристична» в рамках віртуального кінозалу [3].

16 років підтримуються фахові взаємини ОУНБ ім. І.Франка з Воєводською публічною бібліотекою ім. Е.Смолки в м. Ополе Республіки Польща. В рамках налагодження партнерських взаємин між Івано-Франківською областю та Опольським воєводством у 2005 році було підписано Угоду про співпрацю між бібліотеками. З нагоди 150-ліття від дня народження Івана Франка на приміщеннях бібліотек-партнерів відбулося встановлення меморіальних дощок, присвячених класику української літератури Івану Франку та польському письменнику Станіславу Вінцензу, автору унікальної праці «На високій полонині», присвяченій життю Гуцульщини.

Відбувається постійний обмін власними друкованими виданнями та літературою з різних галузей знань. За роки співпраці фонди бібліотек значно поповнилися новими надходженнями.

За плідну працю в галузі розвитку та зміцнення культурних зв'язків між областями директор Опольської воєводської публічної бібліотеки ім. Е. Смолкі пан Тадеуш Хробак був нагороджений відзнакою «За заслуги перед Прикарпаттям» 3 ступеня [3].

Висновки. Міжнародне співробітництво публічних бібліотек сприяє вирішенню бібліотечних нагальних проблем, сприяє реалізації спільних проектів та програм, формує спільний інформаційний простір. Також сприяє створенню нової моделі публічної бібліотеки, яка робить її конкурентоздатною на ринку інформаційних послуг, зберігати не тільки традиційний контингент читачів, але й збільшити його, розширити коло друзів та соціальних партнерів. Публічні бібліотеки стають інформаційним центром, який сприяє входженню в інформаційний простір світу, забезпечує конституційне право громадян на інформацію. Співпраця з міжнародними установами дозволяє бібліотекарям підвищувати свій професійний потенціал та значно покращити інформаційне обслуговування користувачів.

Можна виділити основні напрямки міжнародної співпраці публічних бібліотек: книгообмін, міжнародний міжбібліотечний абонемент, міжнародне бібліографічне співробітництво, участь в міжнародних проектах, а також обмін досвідом роботи за допомогою семінарів, конференцій, особистих контактів і публікацій у професійній пресі.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробці науково-теоретичні підходів до проблем міжнародного співробітництва публічних бібліотек України. Проаналізувати масштабні міжнародні проекти, які реалізуються у публічних бібліотеках України. Визначити роль та значимість участі провідних українських публічних бібліотек у міжнародних проектах.

Список використаних джерел

1. Вилегжаніна Т. Т. Українські бібліотеки в процесі євроінтеграції / Т. Вилегжаніна // Бібліотечна планета. – 2016. – № 3. – С. 4-5.
2. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України / О. В. Воскобойнікова-Гузєва // Бібл. вісник – 2014. – № 4. – С. 3-7. – Бібліогр. : 17 назв. – укр.
3. Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Івана Франка [Електронний ресурс] / Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Івана Франка. – Режим доступу : <https://lib.if.ua/partnership/1290428585.html> . – Назва з екрана. – Дата перегляду : 29.06.2018.
4. Манифест ИФЛА/ЮНЕСКО про публичные библиотеки // Библиотека. – 1995. – № 6
5. Пашкова В. С. Еволюція національних бібліотечних асоціацій: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук: 07.00.08 / В. С. Пашкова; НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2010. – 40 с.

6. Прокопенко Л. С. Бібліографічна секція Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та закладів як осередок дослідження національної бібліографії (1965–2002 рр.) автореф. дис. канд. іст. наук: 07.00.08 / Л.С. Прокопенко, Київ Нац. ун-т культури і мистецтв. – К., 2004. – 20 с.

7. Прокопенко Л.С Міжнародні бібліотечні організації: можливості співробітництва бібліотек вищих навчальних закладів/Л.С. Прокопенко. – Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/4643/1/L_Prokopenko_VNKBTY_GI.pdf.- назва з екрана. – Дата перегляду : 23.03.2018.

8. Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України»: проект [Електронний ресурс]// Ліга. Закон : Главный правовой портал Украины. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/NT1592.html. – Назва з екрана. Дата перегляду : 29.03.2018.

References

1. Vilyzhazhanina T. T. (2016). Ukrainian Libraries in the Process of European Integration. The Library Planet, 3, 4–5 [in Ukrainian].

2. Voskoboynikova-Guzeva, O.V. (2014). Social partnership as a factor in the development of library-information scope of Ukraine. Bibl. vIsn., 4, 3–7 [in Ukrainian].

3. Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library. Ivan Franko Retrieved from <http://lib.if.ua/partnership/1290428585.html> [in Ukrainian].

4. IFLA / UNESCO Manifesto on Public Libraries (1995). Library. 6 [in Ukrainian].

5. Pashkova, V.S. (2010). Evolution of National Library Associations (1876-2009 years). Doctor's thesis. Kyjiv [in Ukrainian].

6. Prokopenko L. S. (2004). Bibliographic section of the International Federation of Library Associations and Institutions as a Research Branch for the National Bibliography (1965-2002). candidate's thesis. Kyjiv [in Ukrainian].

7. Prokopenko L.S (2016). International Library Organizations: Opportunities for Collaboration of Libraries of Higher Educational Institutions. Retrieved from http://elibrary.kubg.edu.ua/4643/1/L_Prokopenko_VNKBTY_GI.pdf. [in Ukrainian].

8. The development strategy of libraries in Ukraine 2025 “Qualitative changes in libraries to ensure sustainable development of Ukraine”. Ghlavnyj pravovoj portal Ukrayny. Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/NT1592.html [in Ukrainian].